

Karlfeldtföreningen i Folkare

Verksamhetsberättelse 2022

Karlfeldtföreningen i Folkare har till uppgift att väcka intresse för Erik Axel Karlfeldts författargärning och medverka till en levande kulturmiljö i skaldens barndomshem Karlfeldtsgården i Karlbo.

Styrelsen för Karlfeldtföreningen lämnar här sin berättelse för år 2022.

År 2022 var antalet medlemmar cirka 200. Som föreningens funktionärer verkade följande:

Ordförande	Karin Perers, Mörtarbo
Vice ordförande	Christer Rosenqvist, Östanbyn
Sekreterare	Lars Östlund, Hedåker, och Christer Rosenqvist, Östanbyn
Kassör	Annelie Esselin, Hyttbäcken
Övriga ledamöter	Kerstin Sonnbäck Hagfeldt, Sonnboås Lena Lönnqvist, Sjövik Inger Boman, Grytnäs Lillebil Lundkvist, Moren Klas Englund, Bäckeby Charlotta Thulin, Brunnbäck Lena Blom, Karlbo
Ersättare	Anna Thomasson, Hyttbäcken Lars Åke Everbrand, Hedemora Olle Björklund, Grytnäs
Adjungerad	Eva Forsberg, Grytnäs
Revisorer	Erik Bohlin, Västanhede Margareta Espås, Västansjö
Revisorssuppleant	Jan-Olof Källström, Bollsjö
Valberedning	Som valberedning inför årsmötet 2022 verkade Ragnhild Abrahamsson, Krylbo. Årsmötet kunde inte utse ny valberedning och gav därför styrelsen i uppdrag att finna ledamöter till kommande års valberedning. Styrelsen har, inför årsmötet 2023, utsett Gunilla Berglund, Brovallen, Johannes Kotschy, Avesta, och Patrik Sundin, Svartbro, till valberedning.

Föreningens årsmöte

Karlfeldtföreningens årsmöte hölls som en del av vårmötet 2022, en solig söndag i april, i Krylbo församlingsgård. Årsmötet leddes av Lea Malmivirta. Två nya styrelseledamöter utsågs, Charlotta Thulin och Lena Blom.

Föreningens kulturprogram, vår och höst

I nystarten efter pandemin 2021 inledde Karlfeldtföreningen samverkan med Södra Dalarnas Lokal-historiska Sällskap – ett initiativ som fick stort gensvar från medlemmar i båda föreningarna och därmed gav ny vitalitet till kulturprogram och möten. I april bjöd föreningarna till gemensamt vårmöte på temat Karlfeldts början och slut. Karin Perers gav genom foton, dikter och berättelser inblick i Erik Axels

barndom och unga år som student. Lars Östlund skildrade med tidningscitat, foton och annan dokumentation den enorma uppmärksamhet – och vördnad – som visades Karlfeldt efter hans död, 8 april 1931, med begravningsgudstjänst i Storkyrkan i Stockholm, procession genom huvudstaden, tågtransport till Krylbo och slutligen gravsättning på Folkärna kyrkogård.

Höstmötet var planerat att hållas i anslutning till en föreläsningsserie om lokalhistoria under oktober-november i Bygdegården Jubel i Sjövik. Föreläsningarna kom dock att flyttas till vårvintern 2023, och Karlfeldtföreningen nöjde sig med att inbjuda till Karlfeldtsgårdens julmarknad.

Med Karlfeldt på Folkarestigar – kulturrese i buss

Som Nobelpristagare är Karlfeldt en världsangelägenhet. För människor i Karlfeldts barndomsbygd – i Avesta kommun – bidrar Karlfeldts lyrik och miljöer också till hemhörighet och identitet. I den andan bjöd vi i Karlfeldtföreningen brett – och på fyra språk – till bussresa på Karlfeldts vägar. Inbjudan förmedlades på arabiska, tigrinja, ukrainska och svenska, och en sommarsöndag 2022 reste vi ut, 46 resenärer. Föreningens vice ordförande Christer Rosenqvist guidade tryggt, på svenska, till Hyttbäcken, Sjöviks folkhögskola, Folkärna kyrka, Brunnbäcksstenen och Karlfeldtsgården i Karlbo och allt översattes till de tre övriga språken. Gården Hyttbäcken – Karlfeldts mors hem som skildras i dikten Träslottet – öppnar sig som ett levande minne från 1800-talet. Här tog Anna Thomasson med dotter Anna-Karin emot, visade grupper runt och deltog – genom tolkar – i samtal som fann gemensamma nämnare i kulturarv från olika länder och kontinenter. En vokalensemble gav konsert i Sjöviks skolkapell, och sedan steg vi genom tung kopparport in i den stora vackra sockenkyrkan. I Karlfeldtsgårdens sköna gröna trädgård samlades vi till måltid, följt av upptäcktsfärder i salar, minnesrum, studerkammare och lustgård. Det blev en minnesvärd dag som lockar till fler initiativ för att förnya Karlfeldts kontakter med vår tids Sverige.

Karlfeldtföreningen engagerar sig för att nysvenskar att bli delaktiga i förenings- och kulturliv och för att få avestabor, uppvuxna i Sverige, att få del av den kultur som nya svenskar för med sig. Satsningen blev tydlig år 2016 med flerdagarsarrangemanget Poetry & Peace i Verket och på Karlfeldtsgården. Då hördes dikter och musik från många delar av världen och det lockade stor publik. Året därpå startades Karlfeldtsgårdens kulturverkstad som under två år arrangerade veckovisa träffar där svenskar mötte invandrare i kulturaktiviteter med musik, teater, bildkonst och textila hantverk. Kulturverkstaden kunde genomföras tack vare ett bidrag för integration, beviljat via Avesta kommun. Del av kvarvarande bidrag finansierade den lyckade kulturrese 2022. Primus motor i Karlfeldtföreningens integrationsarbete är Lena Lönnqvist, tidigare rektor för Sjöviks folkhögskola.

Karlfeldtsgården – en levande kulturmiljö

Karlfeldtsgården i Karlbo är hjärtpunkt för kulturarbetet med lyrik, läsfrämjande, konsthantverk och gamla perenna växter i Folkarebygden. Tack vare Karlfeldts son Sune Karlfeldt med familj öppnades författarens barndomshem på 1960-talets slut som en kulturgård för alla.

Stafettpipen förs nu vidare av Avesta kommun som 1984 tog över ägande och drift. Här, där den mögne Karlfeldt lät sin oro sova i det förgångnas ro, förmedlar skrivkammare, salar, lustgård och tun idag harmoni. Kommunens intentioner med gården är vackert och stringent formulerade:

Avesta kommuns förhoppning är att Karlfeldtsgården i Karlbo ska

- hålla Karlfeldtsminnet och lyrikintresset levande,
- vara ett fönster utåt för bygdens konsthantverkare,
- vara en grön oas, en kulturmiljö för envar att vila ut i,

- vara en stimulerande miljö för föreningar och enskilda att disponera i samklang med gårdens kulturhistoriska betydelse.

Vår ideella förening bildades 1985.

Trädgården med tidstrogna perenner i blomlisterna och pietetsfull lustgården är en del av Karlfeldtsgårdens själ och signum i Karlbo. Den ideella trädgårdscirkeln som sedan många år verkar, blev under 2022 extra uppmärksammas eftersom dess ledare Birgitt Broström korades till Årets Fridolin.

Slöjdare och konsthantverkare bidrar mycket påtagligt till att göra Karlfeldtsgården till en levande kulturmiljö. Karlfeldtföreningen svarade som vanligt för programläggning av verksamheten i det röda sommarhuset, där Folkarebygdens slöjdare fanns på plats med sina alster under sommaren. Två konsthantverkare medverkade veckovis som värdar och visade både traditionsrika och nydanande arbeten inom textil och trä. Alster av alla slöjdare presenterades i en gemensam och populär butik. Eva Forsberg var organisatör för sommarens slöjdarkavalkad även år 2022.

Entreprenör för gårdens servering var Kristin Kristenson som med unga medarbetare svarade för dagligt värdskap, trevligt tilltal och servering av goda maträtter och bakverk, allt mycket uppskattat.

Karlfeldtsommaren i Folkare

Kulturprogrammen på Karlfeldtsgården i Karlbo genomfördes under sommaren, i olika genrer, och med olika kulturföreningar som arrangörer.

Karlfeldts egen födelsedag firades – i värmande solsken – som Avesta kommuns stora kulturdag med flera hundra besökare samlade i trädgården. Karlfeldtsamfundets tidigare styrelseledamot litteraturvetaren Stina Otterberg talade, kunnigt, innerligt och berörande med utgångspunkt i sin bok – och Karlfeldts dikt Sub Luna – *Älska, dricka, sjunga, leva, dö*. Lars Hjertner både sjöng och deklamerade lyrik i ett dynamiskt möte mellan Karlfeldt och Rune Lindström, allt ackompanjerat av pianisten Mats Johansson. Årets Fridolin-pris delades ut, liksom Avesta kommuns kulturstipendium, som tilldelades unga Emma Dahlgren.

Lördagen den 20 augusti var Karlfeldtföreningen medarranger i programmet "Dans och musik vid Folkarestigar" tillsammans med Avesta Folkdansgille och Avesta spelmanslag.

Årets Fridolin

Med namn från Karlfeldts diktargestalt utdelas Avesta kommuns stora kulturpris, och mottagare år 2022 var folkbildaren och lantbrukaren Birgitt Broström. Beslutet fattades av kommunens bildnings-styrelse, efter nominering från Karlfeldtföreningen.

Motiveringen till priset lyder:

*Träd jag sätter till skugga och frukt,
buskar och ris till blomning och lukt,
gamla örter till läkedom,
här där vreten stod tom.*

Liksom Karlfeldts Fridolin lever Birgitt Broström sitt liv i nära samspel med naturen. Hon är en växtodlingens apostel som i vida kretsar, i ett halvt sekel, har förmedlat sin kunskap och inspiration. Hennes engagemang gäller allt från den tåliga vardagsnyttan i grönsaker, rotsaker, frukt, bär och säd till den gamla trädgårdens behagfulla perenner och örter.

Birgitt Broström personifierar folkbildaren. Vetenskapliga fakta undersöks i studiecirkeln samtals och tillförs sedan fler dimensioner genom exkursioner och praktiskt arbete. Själv brukar hon åker och skog, odlar sin trädgård och skördar dess frukter. Generöst delar hon med sig av sin rika kunskap och erfarenhet till andra genom medverkan i kurser, cirklar och föreningar.

I Karlfeldtsgårdens egen gröna lunga i Karlbo samlar Birgitt Broström sedan många år människor som med både vördnad och entusiasm vårdar lustgården och blomsterlisterna. Som gruppens ledare guidar Birgitt till växtval med förankring i Karlfeldts dikter och hemhörighet i det förgångnas ro.

Birgitt Broström är född och ännu bosatt i Saxbo, som hon själv beskriver som "den lilla byn som har Kyrkberget som skydd mot nordvästanvinden och Badelundaåsen vilande som höjdgrens i väster. Det är fritt fram för solen, vilket ger ett varmt och skönt klimat för odling."

Redan som mycket ung valde Birgitt Broström att bli lantbrukare. Hon studerade vid Rättviks lantbruksskola och Mora folkhögskola och har nu i över sextio år arbetat med växtodling på gården i Saxbo – i trädgårdsland, på åkrar och i skog. Birgitts kunskaper och egna erfarenheter har flätats samman till en bildningsgärning av stora mått. Antalet studiecirkar som hon har lett, kan inte räknas.

Birgitt Broström är en respekterad nestor inom självhushåll och hållbart brukande av naturens resurser. Hon har innehaft ledande poster inom Lantbrukarnas Riksförbund och Studieförbundet Vuxenskolan. Hängivet undervisar Birgitt även i biodling, arbetar med hemslöjd och skriver egna texter. I boken Kvinnornas skrivbyrå (2011) medverkar hon med kapitlet "Vårsådden – ett hedersuppdrag", där hon personligt berättar om sin hemby och samtidigt skildrar hur jordbrukssamhället har förändrats.

Kultur betyder odling. Birgitt Broström är en förebild, kunskapskälla och inspiratör för många i och utanför Folkarebygden. Hon är en värdig mottagare av utmärkelsen Årets Fridolin.

Karlfeldtsgårdens julmarknad

Karlfeldtsgårdens julmarknad genomfördes i Adventstid. Konsthantverkare och slöjdare fanns på plats med gedigna alster och i serveringen en meny med försmak av julen. Karlfeldtföreningen presenterade sig genom bokbord, värdskap och lotterier. Stämningsfull körsång framfördes i gästbudssalen på lördagen av Avesta kammarkör under ledning av Inger Boman. På söndagen klingade festlig folkmusik på fiol med bland andra Lillebil Lundkvist.

Kommunikation med allmänheten

För att kommunicera väl med medlemmar och allmänhet presenterar Karlfeldtföreningen både verksamhet och Karlfeldtsgård på webbplats och Facebook. Under 2022 lanserade föreningen en egen sida på Facebook, detta för att särskilja kulturverksamheten från Karlfeldtsgårdens servering och för att mer profilerat förmedla Karlfeldtstrofer och berättelser om Karlfeldts liv och verkan. Adresserna är www.karlfeldt-folkare.se och www.facebook.com/karlfeldtforeningenfolkare. Klas Englund i styrelsen är ansvarig för digital information och kommunikation. På facebooksidan Karlfeldtsgården i Karlbo finns information från Karlfeldtsgårdens entreprenör, främst om serveringen.

Karlfeldtföreningen har formulerat den folder om Karlfeldt som kort sammanfattar hans liv, författargärning och anknytning till gården i Karlbo. Foldern uppdateras årligen med information om aktuella öppettider och kontaktuppgifter. Föreningen har tagit initiativ till två nya foldrar, dels om gatunamn i Karlbo och Brunnbäck med anknytning till Karlfeldt och hans lyrik, dels om växterna i Karlfeldtsgårdens lustgård. Därutöver har vi i föreningen en egen broschyr som presenterar vår egen verksamhet.

För att stärka kontakterna mellan boende i Karlbo-Brunnbäck och Karlfeldtminnena delade styrelsen på försommaren ut ovan nämnda foldrar till alla hushåll. Förhoppningen är att fler i närområdet ska bli motiverade att vara medlemmar i Karlfeldtföreningen.

Vår förening medverkar även på andra sätt med utåtriktade presentationer av Karlfeldts lyrik, minnen och barndomsmiljö. I oktober var vår föreningsordförande en av tre talare när Västmanland-Dala studentnation i Uppsala arrangerade temakväll om Karlfeldt.

Förnyad guide till Karlfeldtmiljöerna i Folkare

Under 2022 har vi i Karlfeldtföreningen har väckt Avesta kommuns engagemang för en ny guide till alla som vill färdas med Karlfeldt på Folkarestigar. Ursprungligt beslut fattades år 1979, när Avesta kommunfullmäktige biföll en motion från Sven Perers om att tillskapa en Karlfeldtstur genom Folkarebygden. "Skulle inte vår egen nationalskald och nobelpristagare kunna locka som ett verkligt turistalternativ i en speciellt marknadsförd KARLFELDTSTUR genom Folkarebygden", skrev motionären, och kommunfullmäktige instämde. Karlfeldtsturen presenterades 1981 i en skrift med karta och hela 24 resmål för färden genom Folkarebygden. Sevärdheterna tydliggjordes på plats via informationsskyltar, märkta med en diktarlyra. Bilburna turister, bussresearrangörer och avestabor på cykel eller i bil kunde sedan allt efter tid och intresse forma sin egen version av Karlfeldtsturen. Den skrivna guiden, till glädje för tillresande turister och avestabor på upptäcktsstråt i hembygden, är sedan länge ett minne blott. Karlfeldtsturen har heller inte givits plats i vår tids så självklara digitala miljö.

Kommunfullmäktige beslutade tjugo år senare att förnya presentationen av Karlfeldtsturen. "Det finns inget mossigt över Karlfeldt", skrevs år 1999 i motionen som då utgjorde grund för ett nytt kommunfullmäktiges beslut. Motionärerna Karin Perers och Gunilla Berglund fortsatte:

"I en tid, då frågor om människans samspel med naturen ställs på sin spets och då skandinavisk enkelhet är ett internationellt inredningsideal, är Karlfeldt intressant och hans miljöer moderna. I en tid, då TVs satellitkanaler utan poesi visar 'allt', behövs vägvisare till det sensuella – till Karlfeldts diktarvärld, laddad av lust, längtan och erotik. I en tid, präglad av förändringar, behöver vi alla finna ord för uppbrott, ovisshet och förväntan och här har Karlfeldt ett lexikon."

Kommunfullmäktigebeslutet 1999 föll – som sagans Törnrosa – i mångårig sömn. "Det är hög tid för väckning", tyckte Karin Perers, tillika Karlfeldtföreningens ordförande, i kommunfullmäktige 2022, där hon fick rungande "ja" från bildningsstyrelsens ordförande Mikael Westberg. Nu väntar vi med spänning på en modern version av Karlfeldtguiden, mer fokuserad och lättillgänglig i digital miljö.

Föreningen

Karlfeldtföreningen i Folkare samarbetar med det litterära sällskapet Karlfeldtsamfundet som verkar på nationell nivå. I studiecirkelverksamhet samverkar Karlfeldtföreningen med Studieförbundet Vuxenskolan. Föreningen är medlem i Folkärna bygdegårdsförening som driver Bygdegården Jubel i Sjövik.

Karlfeldtsgårdens öppethållande och programutbud presenteras även av Kultur Avesta, Avesta kommun, genom annonser i papperstidningar och via kommunens webbplats.

Karlfeldtföreningen i Folkare är en betydelsefull kanal för försäljning av böcker om och av Karlfeldt, främst ur Karlfeldtsamfundets utgivning. Varje år säljs flera hundra böcker via Karlfeldtföreningens bokbord på gården i Karlbo och andra utåtriktade fora. Under år 2022 såldes även det lokalhistoriska verket Folkareboken, dels via bokborden i Karlbo, dels via föreningens ombud.

Slutord

Nu ville jag girigt samla
all nejdens drömmande fägring och sång
och minnena, unga och gamla,
som sjunga i natt liksom livet en gång...

Erik Axel Karlfeldt om sitt uppbrott från Folkarebygden, ur dikten *Uppbrott*.

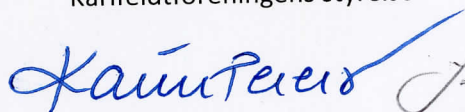
Karlfeldt själv lämnade Folkarebygden – halvt nödd, halvt villig, skriver han i dikten *Fäderna*. Hans lyrik och levnadsmiljöer är i högsta grad kvar. Minnena av Karlfeldts unga år och hans senare besök i bygden berättas. Karlfeldts barndomshem Karlfeldtsgården i Karlbo, hans mors hem Hyttbäcken och gravplatsen på Folkärna kyrkogård är vitala mål och mötesplatser för människor från när och fjärran. Genom gymnasieskolans namn, Karlfeldtgymnasiet, är författarnamnet ständigt närvarande.

Vi i Karlfeldtföreningen bidrar, efter förmåga, till att göra Karlfeldts lyrik och minnen levande och aktuella. Härlig framgång år 2022 var det stora gensvaret för bussresan *Med Karlfeldt på Folkarestigar*, som samlade när femtio deltagare och som på arabiska, tigrinja och ukrainska presenterade såväl Nobelpristagaren som hans miljöer.

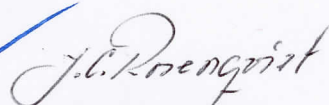
Varma tack riktar vi till alla medlemmar och alla andra Karlfeldtvänner som är med och bär vår förening. Varmt tack till konsthantverkare och slöjdare som ger Karlfeldtsgården liv och ansikten utåt. Varmt tack till trädgårdscirkeln som får poesin att prunka i blommande örter och perenner. Varmt tack till Karlfeldtsgårdens entreprenör för fin samverkan. Varmt tack till Kultur Avesta, Avesta kommun, för generöst bidrag och samfällt arbete. Varmt tack till Karlfeldtsamfundet som bidrar till, inte minst, utsökta böcker med ständigt nya perspektiv på Karlfeldts verk och verkan.

Folkarebygden, i mars 2023

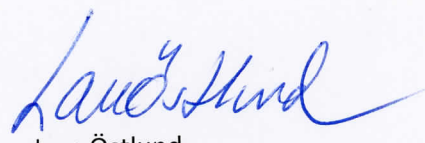
Karlfeldtföreningens styrelse

Karin Perers

Christer Rosenqvist

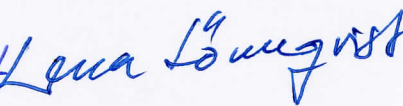
Lars Östlund

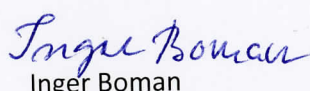
Annelie Esselin

Kerstin Sonnbäck Hagfeldt

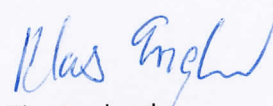
Lena Lönnqvist

Inger Boman

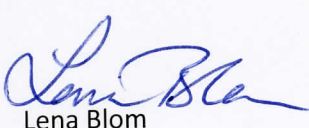
Lillebil Lundkvist

Klas Englund

Charlotta Thulin

Lena Blom